



# Toelatingscode vmbo-havo

## Peiling onder ouders en leerlingen

Ton Klein  
Angela de Jong  
Rianne Exalto  
Jessica van der Linden



## Inhoudsopgave

<b>1</b>	<b>Inleiding</b> .....	<b>5</b>
<b>2</b>	<b>Opzet en werkwijze</b> .....	<b>6</b>
	2.1 Vragenlijst ouders – beschrijving van de steekproef.....	6
	2.2 Vragenlijst leerlingen – beschrijving van de steekproef .....	7
	2.3 Leeswijzer .....	7
<b>3</b>	<b>Ervaringen periode voor de overstap</b> .....	<b>8</b>
	3.1 Overstap naar havo: wanneer, hoe en waarom? .....	8
	3.2 Informatievoorziening .....	10
	3.2.1.. Informatievoorziening vanuit het vmbo .....	10
	3.2.2.. Informatievoorziening vanuit het havo.....	12
	3.3 Toelatingscriteria .....	14
	3.4 Voorbereiding op de overstap .....	15
	3.5 Conclusie .....	18
	Informatievoorziening .....	18
	Toelatingscriteria .....	19
	Voorbereiding op de overstap.....	19
<b>4</b>	<b>Ervaringen periode na de overstap</b> .....	<b>20</b>
	4.1 Ervaringen van ouders en leerlingen .....	20
	4.2 Conclusie .....	22
<b>5</b>	<b>Verbetersuggesties</b> .....	<b>23</b>
	Voor de overstap.....	23
	Na de overstap .....	23
<b>6</b>	<b>Conclusies</b> .....	<b>26</b>



## 1 Inleiding

Voor u ligt de rapportage van het evaluatieonderzoek naar de ervaringen van ouders en leerlingen met de toelatingscode vmbo-havo.

De VO-raad heeft samen met de vo-sector de toelatingscode voor de overgang van vmbo naar havo opgesteld. Deze toelatingscode is bedoeld om meer eenduidigheid omtrent deze overgang te scheppen voor scholen, ouders en leerlingen en om scholen meer met elkaar te laten samenwerken rondom deze overgang. De toelatingscode geldt voor alle havo- en vmbo-scholen voor de periode van augustus 2012 tot en met augustus 2016.

De toelatingscode is sinds augustus 2016 afgelopen. Daarnaast zijn er vanuit de Tweede Kamer een aantal moties ingediend die van invloed zijn op de toelating van leerlingen met vmbo-gl/vmbo-tl tot de havo. Waaronder de motie van GroenLinks om jongeren met een vmbo-gl- of tl-diploma naar havo-4 drempelloos door te laten stromen naar havo-4 en een motie van de SP om het voor havo-scholen wettelijk onmogelijk te maken een doubleerverbod te hanteren voor leerlingen afkomstig uit het vmbo.

Oberon heeft de derde en laatste meting van de monitor naar de toelatingscode vmbo naar havo uitgevoerd. Gelijktijdig met deze meting heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) gevraagd om een peiling te houden onder leerlingen die deze overstap hebben gemaakt en hun ouders. Op die manier wil het ministerie van OCW zicht krijgen op de ervaringen van ouders en leerlingen met de toelating tot havo, de aansluiting tussen vmbo-gl/vmbo-tl en havo en de uitvoering van de toelatingscode in de praktijk. De resultaten van de peiling onder ouders en leerlingen worden in het huidige rapport beschreven.

Onderzoeks- en adviesbureau Oberon heeft op verzoek van het ministerie van OCW een evaluatief onderzoek verricht naar de ervaringen met de toelatingscode vmbo-havo van ouders en leerlingen. De onderzoeksvragen luiden:

1. Hoe wordt de periode *voor* de overstap van vmbo naar havo ervaren door ouders van leerlingen die zijn overgestapt en leerlingen die deze overstap maakten?
  - a. Hoe zijn ouders en leerlingen geïnformeerd over de overstap van vmbo naar havo? Hoe hebben ouders en leerlingen dit ervaren?
  - b. Welke toelatingscriteria zijn aan de leerlingen gesteld (gemiddeld eindexamencijfer, vakken)? Wat vinden ouders en leerlingen van deze criteria?
  - c. Op welke manier zijn leerlingen voorbereid op de overstap naar het havo? Hoe hebben zij deze voorbereidingen ervaren?
2. Hoe wordt de periode *na* de overstap van vmbo naar havo ervaren door ouders van leerlingen die zijn overgestapt en leerlingen die deze overstap maakten?
  - a. Hoe wordt de aansluiting tussen vmbo-gl /vmbo-tl en havo ervaren? Waar missen leerlingen aansluiting? Hoe worden zij hierbij geholpen?
3. Wat kan er volgens ouders en leerlingen verbeterd worden aan de overstap van vmbo naar havo?
  - a. Wat kan er volgens ouders en leerlingen verbeterd worden aan *de voorbereiding op* de overstap van vmbo naar havo?
  - b. Wat kan er volgens ouders en leerlingen verbeterd worden aan *begeleiding van* vmbo-leerlingen op het havo?

## 2 Opzet en werkwijze

De ervaringen van leerlingen en ouders zijn gepeild door middel van twee digitale vragenlijsten. Er is één vragenlijst ontwikkeld voor leerlingen en één vragenlijst voor ouders. De vragenlijsten zijn gebaseerd op de vragenlijst van de eerste en tweede meting over de toelatingscode vmbo-havo, beide eerdere metingen zijn uitgevoerd door Oberon. Daarnaast is er input van de themacommissie Onderwijs en Talentontwikkeling opgehaald tijdens de bijeenkomst op 17 juni 2016.

De leerlingen en ouders zijn benaderd via de volgende wegen: scholen, mentoren en leraren, Facebook, Ouderorganisaties Ouders & onderwijs en Ouders van waarde en ouders en leerlingen onderling.

### Respons ouders

De vragenlijst is door 447 ouders opgestart en begonnen, daarvan zijn 109 ouders voortijdig gestopt. Deze ouders zijn uit het databestand gehaald, de totale steekproefgrootte, zoals meegenomen in de analyses, is 338 ouders.

### Respons leerlingen

De vragenlijst is door 357 leerlingen opgestart en begonnen, daarvan zijn 39 voortijdig gestopt. Deze leerlingen zijn uit het databestand gehaald, de totale steekproefgrootte, zoals meegenomen in de analyses, is 318 leerlingen.

### 2.1 Vragenlijst ouders – beschrijving van de steekproef

De ouders in dit rapport zijn ouders van leerlingen die vmbo-gl of vmbo-tl hebben gevolgd en nu in havo-4 of havo-5 zitten. De kenmerken van de leerlingen zoals benoemd door de ouders worden hieronder beschreven.

De meeste kinderen van de ouders die de vragenlijst hebben ingevuld, hebben hun diploma gehaald in schooljaar 2015-2016 (65%). Daaropvolgend hebben veel ouders de vragenlijst ingevuld over hun kind dat zijn/haar diploma heeft gekregen in 2014-2015 (34%). Twee ouders (1%) hebben een kind dat is geslaagd in 2013-2014.

De overgrote meerderheid (94%) heeft een vmbo-tl diploma behaald. 2% van de ouders heeft aangegeven dat hun kind een vmbo-gl diploma gehaald heeft en 4% van de ouders hebben 'anders, namelijk' op deze vraag geantwoord. Zij hebben hier ingevuld dat hun kinderen een mavo-diploma hebben behaald of een diploma voor vmbo tweetalig onderwijs.

De meeste kinderen zaten op een brede scholengemeenschap (met vmbo, havo en vwo) (72%). Daaropvolgend 20% op een school met alleen vmbo en 7% op een school met vmbo en havo. Nu de kinderen overgestapt zijn, zitten de meeste kinderen op een brede scholengemeenschap (vmbo, havo, vwo) (78%), daaropvolgend 18% op een school met havo en vwo en 4% op een school met alleen havo.

Van de 338 ouders is de meerderheid (335 ouders) geen lid van een ouderorganisatie.

## 2.2 Vragenlijst leerlingen – beschrijving van de steekproef

De leerlingen in dit rapport zijn leerlingen die vmbo-gl of vmbo-tl hebben gevolgd en nu in havo-4 of havo-5 zitten. De kenmerken van de leerlingen zoals benoemd door de leerlingen worden hieronder beschreven.

De meeste leerlingen die de vragenlijst hebben ingevuld hebben hun diploma gehaald in schooljaar 2015-2016 (56%). Daaropvolgend hebben veel leerlingen hun diploma gekregen in 2014-2015 (39%), 5% van de leerlingen is geslaagd in 2013-2014.

De overgrote meerderheid (91%) heeft een vmbo-tl diploma behaald. Van de leerlingen heeft 4% een vmbo-gl diploma gehaald en 5% hebben 'anders, namelijk' op deze vraag geantwoord. Zij hebben hier ingevuld dat zij een mavo-diploma hebben behaald of een diploma voor vmbo tweetalig onderwijs.

De meeste kinderen zaten op een brede scholengemeenschap (met vmbo, havo en vwo) (69%). Daaropvolgend 26% op een school met alleen vmbo en 5% op een school met vmbo en havo. Nu de kinderen overgestapt zijn, zitten de meeste kinderen op een brede scholengemeenschap (vmbo, havo, vwo) (73%), daaropvolgend 23% op een school met havo en vwo en 4% op een school met alleen havo. Dit geeft hetzelfde beeld weer zoals bij de ouders weergegeven.

## 2.3 Leeswijzer

De resultaten zijn uitgewerkt aan de hand van de in hoofdstuk 1 genoemde onderzoeksvragen. Allereerst gaan wij in op de ervaringen van ouders en leerlingen in de periode voor de overstap (hoofdstuk 3). Daarna bespreken wij de ervaringen na de overstap (hoofdstuk 4) en verbeter suggesties voor de overstap vanuit ouders en leerlingen (hoofdstuk 5). We sluiten af met de conclusies van het onderzoek (hoofdstuk 6). Bij de vragen is steeds aangegeven of het gaat om antwoorden van alleen ouders of alleen leerlingen of dat de antwoorden samengevoegd zijn. De antwoorden zijn zoveel mogelijk samengevoegd, omdat het gaat om een beeld van ervaring wat door zowel ouders als leerlingen gegeven kan worden. De antwoorden van ouders en leerlingen versterken elkaar. Als het gaat om een vraag naar een mening dan zijn de antwoorden van ouders en leerlingen van elkaar gescheiden.

In dit onderzoek spreken we over leerlingen, dit zijn leerlingen die nu in havo-4 of havo-5 zitten en de overstap hebben gemaakt van vmbo-tl/-gl naar havo tussen 2013 en 2016. Als we over ouders spreken, gaat het over ouders die kinderen hebben met de hiervoor genoemde kenmerken van de leerlingen.

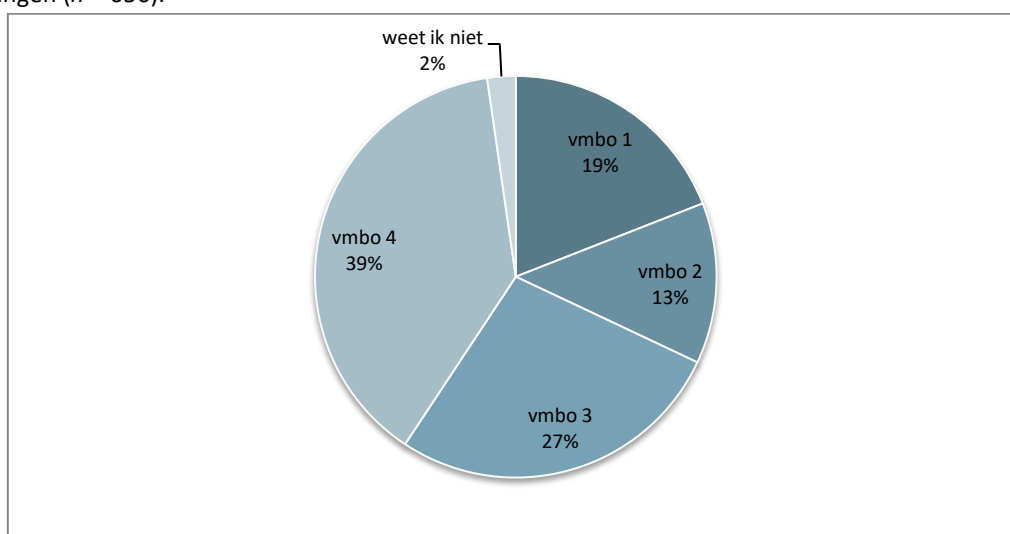
### 3 Ervaringen periode voor de overstap

Wij hebben gevraagd naar de ervaringen van ouders en leerlingen met de periode voor de overstap van vmbo naar havo. Wij gaan hier in op de keuze van de leerlingen om naar het havo te gaan, informatievoorziening, toelatingscriteria en de voorbereiding op de overstap. We sluiten het hoofdstuk af met een concluderende paragraaf.

#### 3.1 Overstap naar havo: wanneer, hoe en waarom?

Volgens ouders en leerlingen wisten de meeste leerlingen (39%) pas in het laatste jaar van het vmbo dat zij door wilde op het havo, zie Figuur 1.

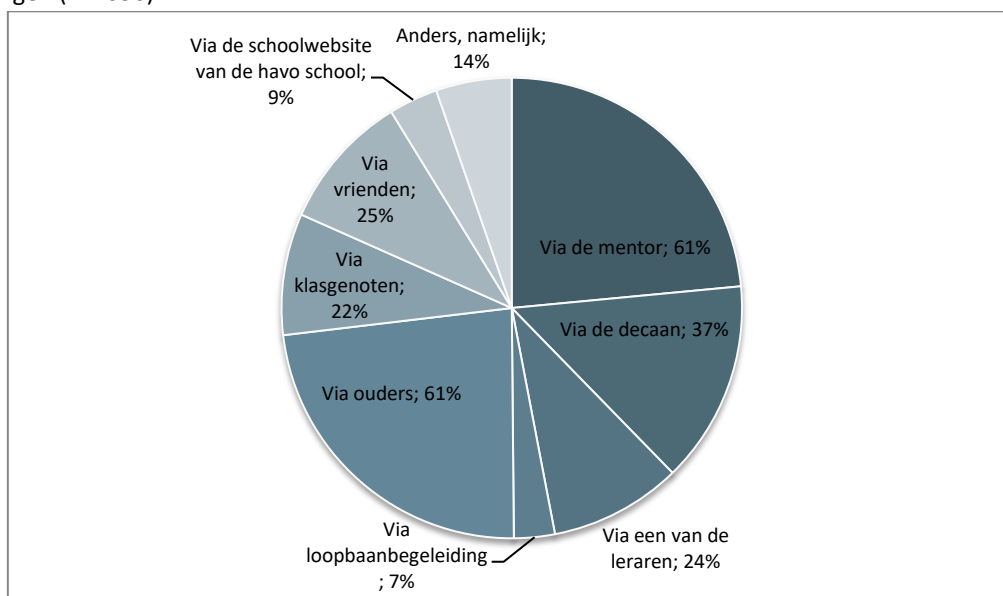
Figuur 1. In welk jaar wist je/jouw kind dat je/zij/hij door wilde op het havo? Ingevuld door ouders en leerlingen ( $n = 656$ ).



Het verschilt hoe de leerlingen op de hoogte waren gesteld van de mogelijkheid om na het vmbo door te kunnen stromen naar 4-havo. Bij de meerderheid van de leerlingen was dit via de mentor en/of via de ouders. Zie Figuur 2 voor de percentages op welke manieren leerlingen op de hoogte zijn gebracht van een mogelijke overstap naar havo. 14% van de respondenten heeft (ook) gekozen voor de optie 'anders, namelijk'. Hierin noemen de leerlingen dat zij door een broer of zus op de hoogte zijn van deze mogelijkheid. Wat ook een aantal keren genoemd is, is dat de leerling vanaf het havo is afgestroomd naar vmbo en destijds gehoord heeft dat het mogelijk is om na het vmbo weer verder te gaan met havo. Naast afstroom en via broers en zussen noemen ouders ook regelmatig dat zij hiermee bekend waren door het advies vanuit de basisschool en de informatie die zij kregen toen de leerling in een gecombineerde mavo/havo klas zat.



Figuur 2. Hoe wist je/jouw kind dat je/hij/zij na het vmbo ook naar 4-havo kon? Ingevuld door ouders en leerlingen (n = 656).



Wij hebben leerlingen en ouders in een open vraag gevraagd waarom zij/hun kinderen naar het havo wilden gaan. Hierop kwamen de volgende antwoorden op van de leerlingen (in volgorde van meest naar minst genoemd):

- Leerlingen willen niet naar het mbo, omdat ze nog niet weten wat ze willen worden of omdat de opleidingen op het mbo hen niet aanspreken (ook het meest door ouders genoemd).
- Het hbo heeft meer opleidingen en betere baan/toekomst mogelijkheden (ook door ouders genoemd).
- Behoeft aan uitdaging en verdieping (ook door ouders genoemd).
- Leerlingen die voorheen van een hoger onderwijsniveau komen en daar weer terug naar willen (ook door ouders genoemd).
- Tijdsbesparing om via havo naar hbo te gaan in plaats van via mbo (ook door ouders genoemd).
- Leerlingen willen een specifieke hbo opleiding volgen (ook door ouders genoemd).

Leerlingen over hun beweegredenen om na het behalen van hun vmbo diploma de overstap naar het havo te maken:

*'Het geeft mij de mogelijkheid nog 2 jaar door te leren voor ik me in kan schrijven voor de politie academie. daarvoor moet je 18 zijn. En in deze 2 jaar kan ik me verder ontwikkelen.'*

*'Ik ben mijn loopbaan begonnen op het vwo. Toen ik na de derde klas havo naar het vmbo moest stond voor mij meteen vast dat ik na mijn diploma alsnog havo zou gaan doen. Daarnaast ben ik van mening dat je met een mbo diploma te weinig kan en een beperkte beroepsmogelijkheid hebt.'*

*'Ik wist en weet niet wat ik wil gaan doen na school, dus 2 jaar langer de tijd om er over na te denken. Op 15 jaar al te gaan studeren is een beetje jong en je hebt over het algemeen meer doorstroom mogelijkheden na de havo.'*

De ouders beantwoorden deze vraag met veel dezelfde redenen, zoals hierboven tussen haakjes al is weergegeven. Zij gaven de volgende aanvullende antwoorden:

- Leerlingen zijn afgewezen van de gewenste mbo opleiding.
- Leerlingen kunnen het niveau van het havo makkelijk aan.
- Leerling is verkeerd ingeschat op basisschool, slecht advies gekregen van de leraar.

Ouders over waarom hun kind graag de overstap naar het havo wilde maken:

*'4-vmbo ging hem gemakkelijk af, hij is verder een jonge leerling (wordt in sept. 16) en wist nog niet welke beroepskant hij op wilde.'*

*'Was op basisschool al een havo/vwo leerling. Door puberteit 1e jaar tl/havo "verknalt".'*

*'Nog geen duidelijke richting bekend en deze keuze geeft 2 extra jaren om hier een duidelijke keuze voor te maken, naast een hoger diploma.'*

## 3.2 Informatievoorziening

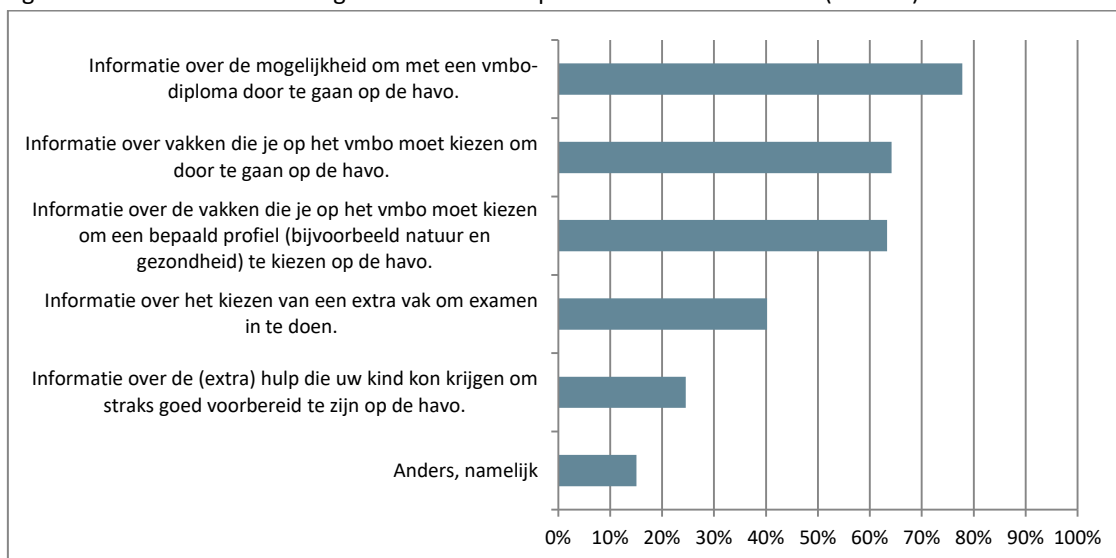
Eerst bespreken wij de informatievoorziening aan ouders en leerlingen vanuit de vmbo-scholen, daarna vanuit de havo-scholen.

### 3.2.1 Informatievoorziening vanuit het vmbo

Wij hebben gevraagd welke informatie over het havo ouders en leerlingen kregen vanuit het vmbo. We beginnen met de ouders, gevolgd door de leerlingen. Daarnaast is gevraagd wanneer zij deze informatie kregen en wat zij hiervan vonden; dit gaat in dezelfde volgorde van ouders en daarna leerlingen.

#### Ouders

Figuur 3 laat zien welke informatie ouders kregen op het vmbo over het havo. Ouders geven aan dat zij de meeste informatie kregen over de mogelijkheid om met een vmbo-diploma door te gaan op het havo (78%). Hierop volgend is informatie over de vakken die je op het vmbo moet kiezen om door te gaan op het havo (64%) en de vakken die je op het vmbo moet kiezen om een bepaald profiel op het havo te kunnen kiezen (63%). Ouders geven aan dat er minder informatie gegeven wordt over extra vakken die hun kinderen zouden kunnen kiezen om examens in te doen (40%). De minste informatie is verkregen over de (extra) hulp die kinderen kunnen krijgen om goed voorbereid te zijn op het havo (25%). Uit de 'anders namelijk' antwoorden komt naar voren dat ouders ook zelf veel informatie hebben opgezocht. De informatie die ouders ontvangen van de vmbo-school wordt gekenmerkt als duidelijke informatie door de meeste ouders (72 – 78%).

Figuur 3. Welke informatie kregen u en uw kind op het vmbo over het havo ( $n = 338$ )?

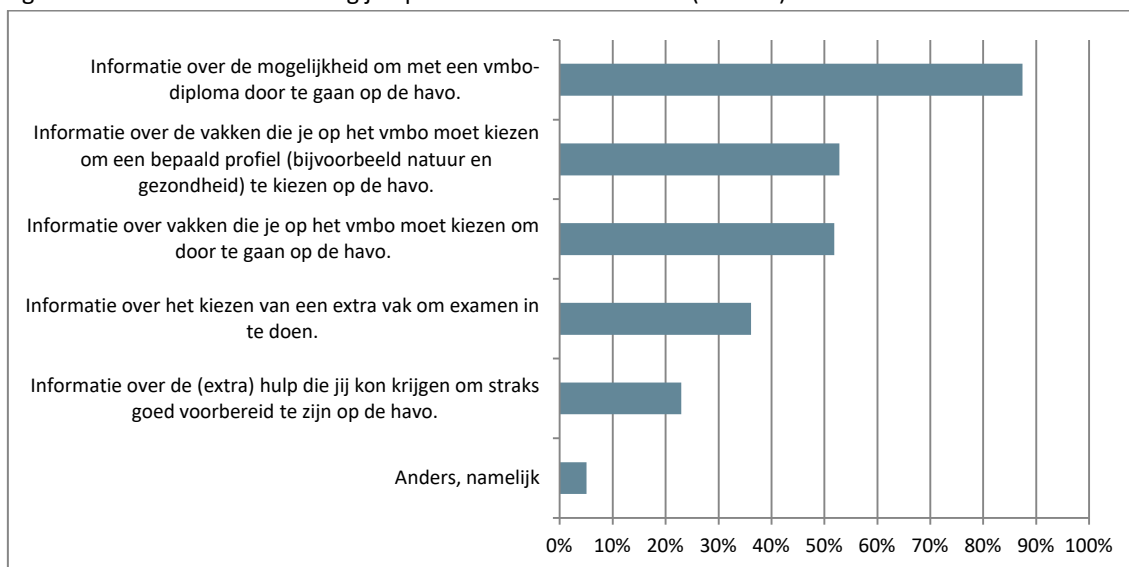
De meeste ouders (54%) geven aan dat zij de informatie ontvingen in jaar 3- en 4-vmbo. 15% van de ouders geeft aan in de onderbouw van het vmbo al informatie te hebben ontvangen. 81% van de ouders vindt het tijdstip van de informatie vanuit de vmbo scholen over het havo op tijd. Bij de mogelijkheid om aan te geven waarom informatie te laat kwam, gaven ouders aan dat zij zich anders hadden voorbereid (bijvoorbeeld door een ander vakkenpakket te kiezen) en langer hadden kunnen nadenken als zij eerder informatie hadden gekregen. Ook is er een kleine groep ouders die aangeven weinig tot geen informatie te hebben gekregen en dat het voor hen onverwachts kwam dat overstappen mogelijk is.

#### Leerlingen

Figuur 4 laat zien welke informatie leerlingen kregen op het vmbo over het havo. Dit laat hetzelfde beeld zien als bij de ouders. Leerlingen geven aan dat zij de meeste informatie kregen over de mogelijkheid om met een vmbo-diploma door te gaan op het havo (87%). Hierop volgend is aangegeven door leerlingen, in overeenstemming met de ouders, dat zij informatie ontvingen over vakken die je op het vmbo moet kiezen om een bepaald profiel op het havo te kunnen kiezen (53%) en informatie over de vakken die je op het vmbo moet kiezen om door te gaan op het havo (52%). Ook leerlingen geven aan dat er minder informatie gegeven wordt over extra vakken die zij zouden kunnen kiezen om examens in te doen (36%). De minste informatie is verkregen over de (extra) hulp die leerlingen kunnen krijgen om goed voorbereid te zijn op het havo (23%). Bij de 'anders namelijk' optie geven leerlingen aan dat ze informatie kregen over de moeilijkheid van het havo en de voor hen onbekende vakken.

De informatie die leerlingen ontvingen van de vmbo-school wordt door de meeste leerlingen gekenmerkt als duidelijke informatie (51 - 77%).

Figuur 4. Welke informatie kreeg je op het vmbo over het havo ( $n = 318$ )?



De meeste leerlingen (50 - 61%) geven aan dat zij de informatie ontvingen in jaar 3- en 4-vmbo. 16% van de leerlingen geeft aan in de onderbouw van het vmbo al informatie te hebben ontvangen. Dit beeld komt overeen met de ouders. 79% van de leerlingen vindt het tijdstip van de informatie vanuit de vmbo-scholen over het havo op tijd. Bij de mogelijkheid om aan te geven waarom informatie te laat kwam, gaven leerlingen aan dat zij zich anders zouden hebben voorbereid door bijvoorbeeld een ander vakkenpakket te kiezen, als zij eerder informatie hadden ontvangen. Ook geeft een klein deel van de leerlingen aan, net zoals de ouders, dat zij nu maar een korte bedenktijd hadden en weinig tot geen informatie hebben ontvangen.

Voor sommige ouders en leerlingen kwam de informatievoorziening te laat:

*'Achteraf bleek dat zij toevallig de juiste vakken had gekozen.'*

*'Aanvankelijk had mijn zoon een pakket waarmee hij niet naar havo kon. Op ons initiatief heeft hij dat aan begin klas 3 moeten veranderen.'*

*'Mijn vakkenpakket paste niet bij het gewilde profiel.'*

*'Veel te laat. Je wordt er vanuit school pas mee geconfronteerd wanneer je kind de profielkeuze van de havo in gaat vullen. Wij hebben er echter al vanaf de tweede klas vmbo rekening mee gehouden welke vakken gekozen moesten worden om door te kunnen stromen naar de havo.'*

*'Ik eigenlijk al vanaf mijn eerste pakketkeuze, einde van de 2de klas, rekening moest houden met de overstap naar de havo.'*

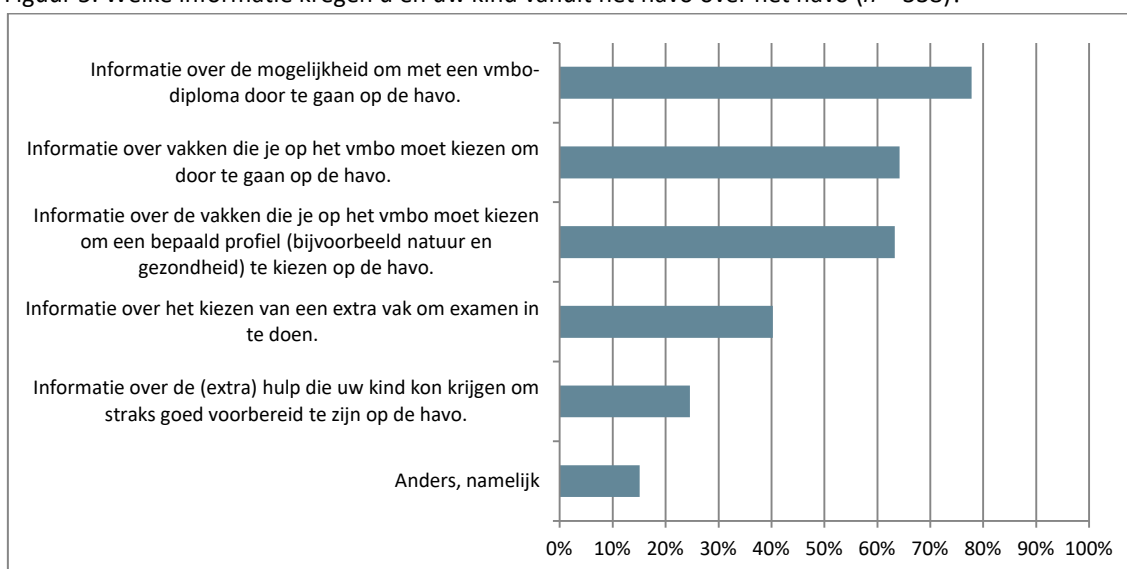
### 3.2.2 Informatievoorziening vanuit het havo

Wij hebben gevraagd welke informatie over het havo de ouders en leerlingen kregen vanuit het havo. We beginnen met de ouders, gevolgd door de leerlingen. Daarnaast is gevraagd wanneer zij deze informatie kregen en wat zij hiervan vonden; dit gaat in dezelfde volgorde van ouders en daarna leerlingen.

### Ouders

Figuur 5 laat zien welke informatie ouders kregen vanuit het havo over het havo. Ouders geven aan dat zij de meeste informatie kregen over de eisen waaraan hun kind moest voldoen (84%). Hierop volgend is informatie over wanneer hun kind zich moest aanmelden bij het havo (57%) en de extra hulp die hun kind kon krijgen (22%). 14% kreeg andere informatie vanuit de havo-school. Het meest genoemd is informatie over mogelijkheden tot gesprekken met decaan/coördinator. De informatie die ouders ontvangen van de havo-school wordt gekenmerkt als duidelijke informatie door de meeste ouders (78 – 88%).

Figuur 5. Welke informatie kregen u en uw kind vanuit het havo over het havo ( $n = 338$ )?



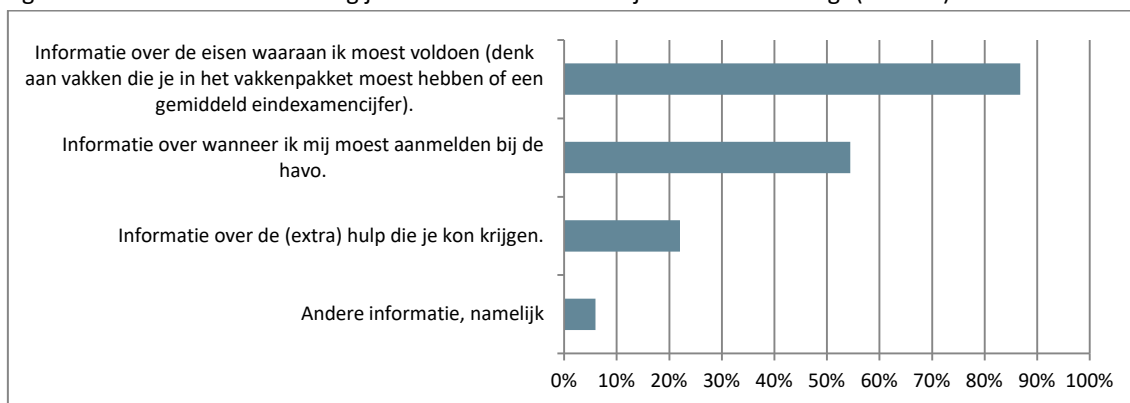
De meeste ouders (72%) geven aan dat zij de informatie ontvingen in jaar 4-vmbo. 21% ontving informatie in jaar-3 van het vmbo en 6% in de onderbouw van het vmbo. 80% van de ouders vindt het tijdstip van de informatie vanuit het havo scholen over het havo op tijd. Bij de mogelijkheid om aan te geven waarom informatie te laat was geeft een klein deel van de ouders aan dat zij niet meer op tijd waren om het vakkenpakket aan te passen of dat hun kinderen nog niet wisten of zij wilden overstappen.

### Leerlingen

Figuur 6 laat zien welke informatie leerlingen kregen vanuit het havo over het havo. Dit laat opnieuw hetzelfde beeld zien als bij de ouders. Leerlingen geven aan dat zij de meeste informatie kregen over de eisen waaraan zij moesten voldoen (87%). Hierop volgend is informatie over wanneer zij zich moesten aanmelden bij het havo (54%) en de extra hulp zij konden krijgen (22%). 6% van de leerlingen geeft aan dat zij andere informatie ontvingen, bijvoorbeeld over hoe zij toegelaten zouden worden of informatie over de vakken.

De informatie die leerlingen ontvangen vanuit het havo-school wordt gekenmerkt als duidelijke informatie door de meeste leerlingen (66 - 78%).

Figuur 6. Welke informatie kreeg je vanuit de school waar je nu het havo volgt ( $n = 318$ )?



De meeste leerlingen (69%) geven aan dat zij de informatie ontvingen in jaar 4-vmbo. 27% ontving informatie in jaar-3 van het vmbo en 16% in de onderbouw van het vmbo (jaar 1 en 2). Dit beeld komt overeen met die van de ouders. 84% van de leerlingen vindt het tijdstip van de informatie vanuit de havo-scholen over het havo op tijd. Een kleine groep leerlingen vond de informatie te laat, omdat ze een te korte bedenktijd kregen, het niet meer mogelijk was hun vakkenpakket aan te passen of hun gemiddelde cijfer nog op te hogen.

### 3.3 Toelatingscriteria

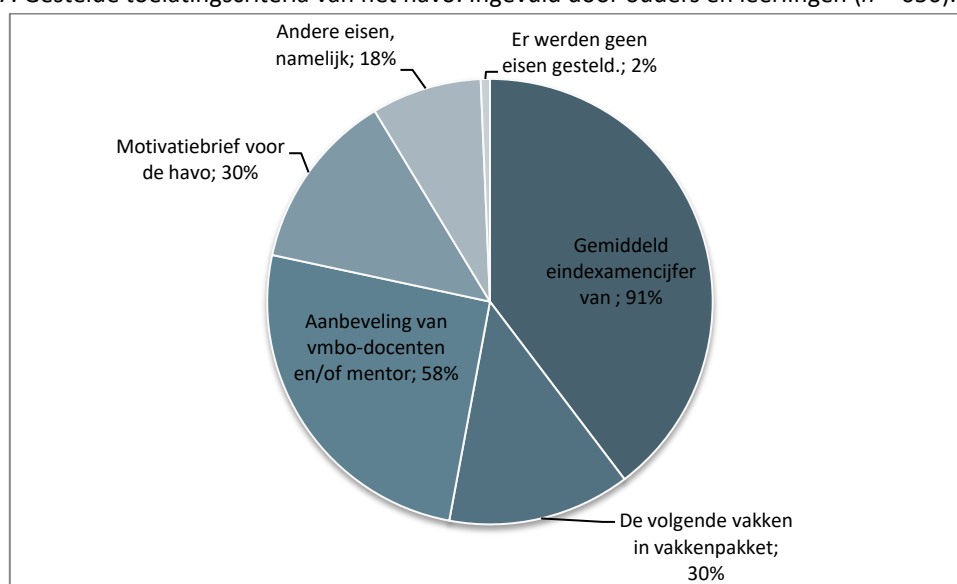
Aan 98% van de leerlingen werden toelatingseisen gesteld (2% van de leerlingen geven aan dat er geen eisen gesteld werden). De volgende eisen werden gesteld, zie Figuur 7, gebaseerd op antwoorden van ouders en leerlingen.

Het gemiddelde eindexamencijfer, maximaal een 6,8 in de toelatingscode, wordt met 91% het meest genoemd als gestelde eis. Echter hebben we ook gevraagd wat het gemiddelde eindexamencijfer was dat leerlingen moesten behalen, hier wordt een 6,8 het meeste genoemd (47%), gevolgd door cijfers tussen de 6 en 6,8. Een kleine groep leerlingen geeft een cijfer hoger dan 6,8 aan, dit zijn cijfers tussen de 6,9 en 7,5.

Daaropvolgend noemt 58% van de ouders en leerlingen de aanbeveling van docenten en/of mentor als eis en 30% voor een motivatiebrief en het hebben van bepaalde vakken in het vakkenpakket. De vakken die leerlingen in het vakkenpakket moesten hebben waren voornamelijk wiskunde, geschiedenis, biologie, economie, scheikunde, Engels en Nederlands.

Bij 18% werden er ook aanvullende eisen gesteld, dit waren voornamelijk een minimum cijfer of een voldoende voor kernvakken, een intakegesprek, extra lessen/toetsen/programma/vakken volgen en een goede inzet en werkhouding hebben.

Figuur 7. Gestelde toelatingscriteria van het havo. Ingevuld door ouders en leerlingen (n = 656).



Volgens leerlingen en ouders werden er soms ook andere toelatingscriteria gesteld:

*'Er werd een motivatiegesprek gevoerd en er werd vanuit alle perspectieven werd gekeken of het een haalbare en verstandige keuze was voor mij om de overstap naar havo te maken.'*

*'Ik moest op een gesprek met de decaan en hierbij vertellen wat mijn motivatie was om naar havo te gaan.'*

*'Niet te veel afwezig zijn en niet te veel rode kaarten hebben.'*

*'Mijn dochter moest een opstroom-programma gevolgd hebben.'*

*'Een extra vak in verband met profieisen.'*

### 3.4 Voorbereiding op de overstap

Wij beschrijven hieronder de verkregen hulp vanuit vmbo- en havo-scholen voor ouders en leerlingen als voorbereiding op de overstap.

Ouders en leerlingen geven aan dat zij de volgende hulp ontvingen *vanuit het vmbo* om zich voor te bereiden op het havo (in volgorde van meest tot minst genoemd):

- Nauwelijks tot geen hulp
- Extra (bij)lessen/opdrachten
- Begeleiding en hulp van mentor/decaan/leraren
- Informatiemomenten
- Aparte klassen
- Extra examenvak
- Meeloop- en introductiedagen
- Informatieboeken
- Voldoende hulp, extra is niet nodig

Ouders en leerlingen geven aan dat zij de volgende hulp ontvingen *vanuit het havo* om zich voor te bereiden op het havo (in volgorde van meest tot minst genoemd):

- Nauwelijks tot geen hulp
- Extra (bij)lessen/opdrachten
- Begeleiding en hulp van mentor/decaan/leraren
- Informatiemomenten
- Boeken van vakken
- Meeloopdagen
- Voldoende hulp, extra is niet nodig

Het meest genoemd onder ouders en leerlingen is dat zij zowel vanuit het vmbo als vanuit het havo nauwelijks tot geen hulp ontvingen. Daarentegen zijn er ook ouders en leerlingen die wel hulp ontvingen vanuit het vmbo en het havo, waarvan extra (bij)lessen en opdrachten het meest genoemd is.

De hulp die ouders vanuit het vmbo kregen om hun kind voor te bereiden op het havo wordt gekenmerkt als voldoende door 48% van de ouders, 16% gaf aan dit niet voldoende maar ook niet onvoldoende te vinden en 26% vond de hulp onvoldoende. Hulp vanuit havo-scholen wordt op dezelfde manier gewaardeerd, met 36% voor voldoende hulp, 21% niet voldoende maar ook niet onvoldoende en 25% scoort de hulp op onvoldoende.

Leerlingen geven hetzelfde beeld weer in hun waardering van de hulp die zij vanuit het havo kregen, 40% geeft aan de hulp voldoende te vinden, 29% gaf aan dit niet voldoende maar ook niet onvoldoende te vinden en 25% vond de hulp onvoldoende. Hulp vanuit havo-scholen wordt op dezelfde manier gewaardeerd, met 31% voor voldoende hulp, 26% niet voldoende maar ook niet onvoldoende en 31% onvoldoende.

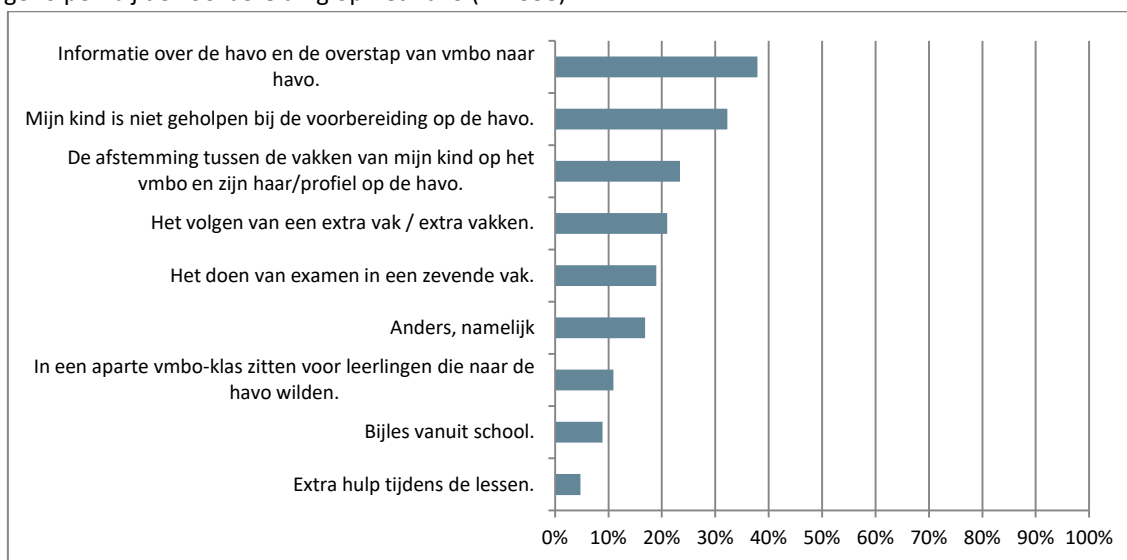
Figuur 8 representeert het beeld van de ouders met betrekking tot hulp die hun kind gekregen heeft bij de voorbereiding op het havo. Meerdere antwoorden waren hier mogelijk, dus ouders zullen meerdere antwoorden gegeven hebben. Figuur 8 laat zien dat de informatie over het havo en de overstap van vmbo naar havo het beste geholpen heeft bij de voorbereiding op het havo (38%). Daaropvolgend geven ouders vooral aan dat de afstemming tussen de vakken op het vmbo en het havo (23%), het volgen van extra vakken (21%) en het doen van een zevende vak (19%) hun kind te hebben geholpen bij de voorbereiding op het havo. Bij de 'anders namelijk' optie geven ouders aan dat het volgende geholpen heeft: bijles buiten de school om, motivatie en inzet van het kind, examen in meer vakken, steun vanuit familie, begeleiding van mentor en leraren en extra lessen.

32% geeft aan dat hun kind niet geholpen is bij de voorbereiding op het havo. Zij benoemen hier dat hun kind geen hulp nodig had, dat hun kind te laat wist dat het door wilde stromen naar het havo of dat er geen of weinig hulp geboden werd vanuit de school.

Voor de in Figuur 8 genoemde hulp is ook gevraagd in welk jaar deze hulp verkregen is. Voor alle negen opties wordt vmbo-4 het meest genoemd door de ouders (62-94%). Daaropvolgend vmbo jaar 3 voor alle opties (3-49%). Extra hulp tijdens de lessen (19%) en een aparte vmbo-klas voor leerlingen die naar het havo willen (14%) worden als enige ook al in vmbo jaar 1 genoemd.



Figuur 8. Nu uw kind op het havo zit willen we graag weten wat uw zoon of dochter goed heeft geholpen bij de voorbereiding op het havo ( $n = 338$ ).

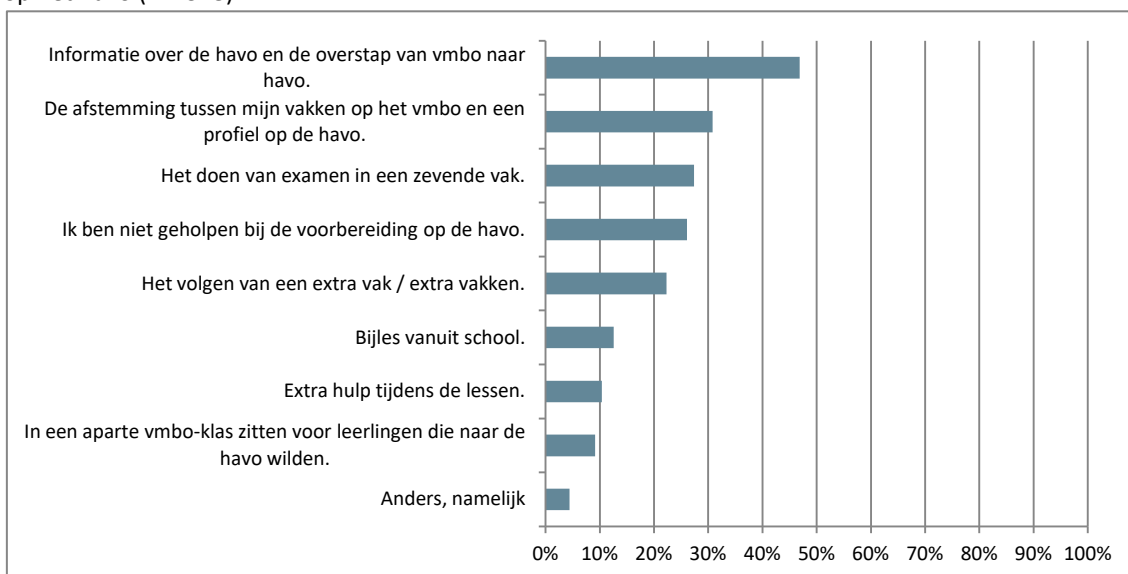


Figuur 9 representeert het beeld van de leerlingen. Ook zij geven aan dat de informatie over het havo en de overstap van vmbo naar havo het beste geholpen heeft bij de voorbereiding op het havo (47%). Daaropvolgend volgt vooral de afstemming van de vakken op het vmbo en het havo (31%), het doen van examens in een zevende vak (27%), het volgen van extra vakken en bijles vanuit school (22%). Bij de 'anders namelijk' optie geven leerlingen aan dat het volgende hen geholpen heeft: hun eigen motivatie en inzet, meeloopdagen, huiswerkbegeleiding bij een instituut, voorlichtingles door decaan of mentor, een overgangsboekje over wiskunde en het doen van examens in meer vakken.

Van de leerlingen geeft 26% aan niet geholpen te zijn bij de voorbereiding op het havo, overeenkomend met het beeld dat de ouders schetsen. Zij geven daarvoor de volgende redenen: er werd geen of weinig hulp geboden vanuit de school, de leerling had geen hulp nodig, de leerling werd het afgeraden naar het havo door te stromen en de leerling wist te laat dat hij/zij wilde overstappen.

Voor de in Figuur 9 genoemde hulp is ook gevraagd in welk jaar deze hulp verkregen is. Voor alle negen opties wordt vmbo-4 het meest genoemd (71-85%). Daaropvolgend vmbo jaar 3 voor alle opties (29-52%).

Figuur 9. Nu je op het havo zit willen we graag weten wat jou goed heeft geholpen bij de voorbereiding op het havo ( $n = 318$ ).



Ouders en leerlingen over de hulp die zij kregen voor de overstap naar het havo:

*'Advies voor het volgen van "top klas" waarbij een 7e vak gedaan wordt. Continu hulp van leraren over haar mogelijkheden en wat de eisen zijn waaraan zij moest voldoen om de stap naar de havo te mogen maken.'*

*'Hij kreeg een boek met wiskunde voor havo 3. Begeleiding hierin van de vakdocent wiskunde.'*

*'Er werd een traject van een aantal weken aan geboden ter voorbereiding en ter motivatie.'*

*'Extra oefenmateriaal tijdens zomervakantie voor wiskunde en economie.'*

*'Ik kreeg extra havo lessen van Engels, wiskunde en Nederlands om in te stromen op niveau.'*

### 3.5 Conclusie

#### **Overstap naar havo**

De meeste leerlingen wisten in vmbo-4 dat zij de overstap naar het havo wilden maken. Zij zijn veelal via ouders, de mentor of de decaan op de hoogte gebracht van deze mogelijkheid. De reden waarom de meeste leerlingen overstappen naar het havo is omdat zij nog niet weten wat zij willen worden en daarom de keuze uitstellen door naar het havo te gaan of omdat opleidingen op het mbo hen niet aanspreken. Daarnaast wordt genoemd dat het hbo meer opleidingen heeft en betere baan/toekomst mogelijkheden biedt en dat het havo meer uitdaging en verdieping biedt waar de leerlingen behoefte aan hebben.

#### **Informatievoorziening**

De informatie vanuit het vmbo over deze overstap kwam op tijd volgens ouders en leerlingen. Zij kregen veelal informatie over de mogelijkheid om door te gaan naar het havo en de vakken die daarvoor nodig zijn. De ouders en leerlingen die vonden dat de informatie te laat kwam, geven aan dat zij zich anders hadden voorbereid als de informatie eerder was gekomen. Zij hadden dan een ander vakkenpakket gekozen en dan langer na kunnen denken over de overstap. De leerlingen van dit onderzoek hebben allemaal de overstap naar het havo gemaakt en hebben blijkbaar genoeg mogelijkheden gehad het

allemaal (zelf) te regelen. Het is niet duidelijk of er een groep leerlingen is voor wie de informatie te laat gekomen is en de overstap daardoor niet gemaakt hebben, want deze leerlingen zijn niet benaderd voor dit onderzoek.

Ouders en leerlingen kregen voor de overstap ook informatie vanuit de havo-scholen. Ook hierover zijn zij tevreden. Deze informatie ging vooral over de toelatingseisen en de aanmelding. Ouders en leerlingen ontvingen deze informatie veelal in vmbo-4.

#### ***Toelatingscriteria***

Vanuit vrijwel alle havo-scholen werden toelatingseisen aan de leerling gesteld. De meest genoemde eis was een gemiddeld eindexamencijfer. Voor de meeste leerlingen was dit een 6,8. Verder had de meerderheid van de leerlingen ook een aanbeveling nodig van docenten of de mentor.

#### ***Voorbereiding op de overstap***

De meeste vmbo-leerlingen hebben hulp ontvangen om zich voor te bereiden op de overstap naar het havo. Zowel ouders als leerlingen beoordelen de ontvangen hulp als voldoende. Ook geven beiden aan dat vooral de informatievoorziening over de overstap hen het beste heeft geholpen. Als tweede noemen zij de afstemming tussen de vakken op het vmbo en de het profiel op het havo. Echter valt op dat ouders en leerlingen iets minder positief zijn over de hulp die zij ontvangen vanuit scholen in vergelijking met de informatie, die als goed bestempeld wordt. Sommige ouders en leerlingen ontvingen geen hulp, om de volgende redenen: de leerling had geen hulp nodig, de leerling wist te laat dat hij/zij door wilde stromen naar het havo of er werd geen of weinig hulp geboden vanuit de school.

Het overgrote deel van de ouders geeft aan dat zij tevreden zijn over het tijdstip van de informatie vanuit vmbo- en havo-scholen. Tegelijkertijd geven ouders en leerlingen bij de open vraag over hulp vanuit vmbo- en havo-scholen aan dat zij nauwelijks tot geen hulp hebben ontvangen. Een onderscheid tussen informatie en hulp moet dus gemaakt worden. Concluderend kan er gesteld worden dat zowel ouders als leerlingen veelal positief zijn over de periode vóór de overstap van het vmbo naar het havo. Er is nog verbeter ruimte voor de hulp die ouders ontvangen van de scholen. In hoofdstuk 5 gaan wij in op verbetersuggesties genoemd door ouders en leerlingen.

## 4 Ervaringen periode *na* de overstap

Bij onderstaande vragen over de ervaringen na de overstap van vmbo naar havo zijn niet havo-4-leerlingen uit schooljaar 2016-2017 bevroegd. Deze leerlingen zitten namelijk nog niet lang genoeg op het havo om hier hun ervaringen over te kunnen delen.

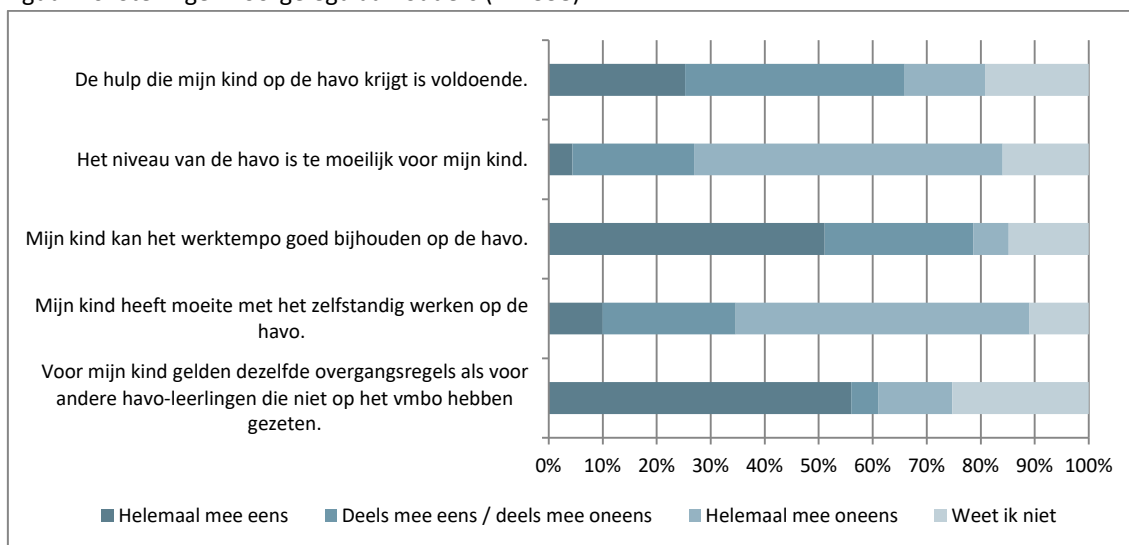
### 4.1 Ervaringen van ouders en leerlingen

De stellingen over ervaringen met de periode na de overstap zijn door ouders en leerlingen beantwoord, zie Figuur 10 voor ouders en Figuur 11 voor leerlingen.

Figuur 10 laat zien dat de hulp die kinderen krijgen op het havo door de meeste ouders als deels voldoende, deels onvoldoende wordt gewaardeerd (41%). 25% van de ouders geeft aan dat ze de hulp voldoende vinden en 15% dat ze de hulp onvoldoende vinden.

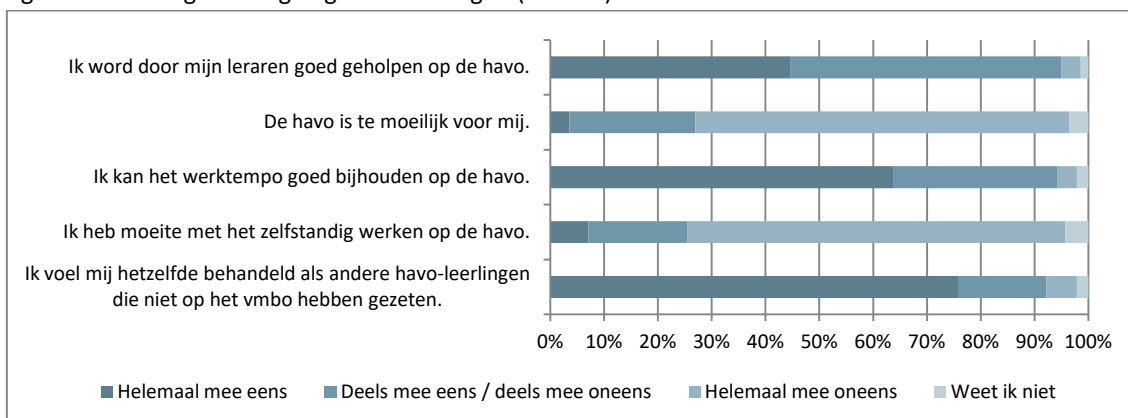
Met betrekking tot het niveau van het havo geven de meeste ouders aan dat het niet te moeilijk is voor hun kind (57%). Het werktempo op het havo goed bij te houden voor de kinderen (51%). Het zelfstandig werken op het havo hebben de kinderen volgens de meeste ouders geen moeite mee (54%). Als laatste geven de ouders aan dat voor hun kind dezelfde overgangsregels gelden als voor andere havo-leerlingen (56%).

Figuur 10. Stellingen voorgelegd aan ouders ( $n = 338$ ).



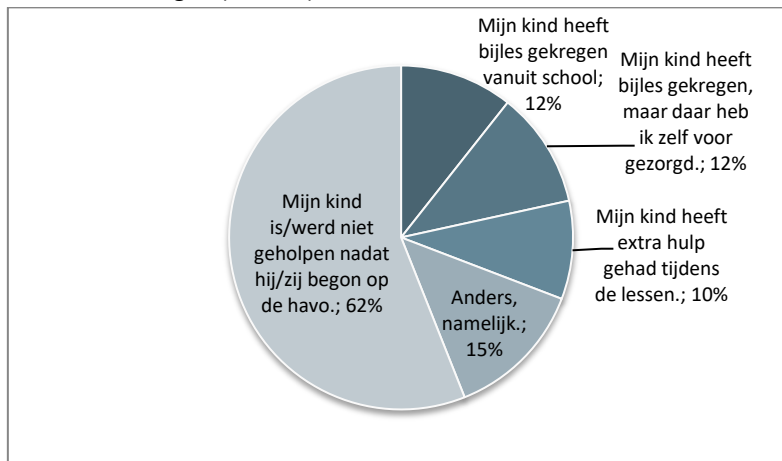
Figuur 11 laat zien dat de meeste leerlingen goed geholpen zijn door hun leraren op het havo (45% helemaal mee eens, 50% deels mee eens/oneens). Dit is een iets positiever beeld dan dat van de ouders. De leerlingen geven aan dat het havo niet te moeilijk is voor hen (70%), dat zij het werktempo goed kunnen bijhouden (64%), zij geen moeite hebben met het zelfstandige werken op het havo (70%) en zij zich hetzelfde behandeld voelen als andere havo-leerlingen (76%).

Figuur 11. Stellingen voorgelegd aan leerlingen (n = 318).



Wij hebben onder ouders en leerlingen ook gevraagd op welke manier hun kinderen/zij geholpen zijn toen zij begonnen op het havo. De meerderheid van de leerlingen (62%) is of werd niet geholpen nadat zij begonnen zijn op het havo, zie Figuur 12. Daarnaast geeft 12% aan dat de leerlingen bijles kregen vanuit school, een andere 12% geeft aan dat de leerlingen bijles kregen geregeld door de ouders. 10% geeft aan dat de leerlingen extra hulp kregen tijdens de lessen. Bij de optie 'anders namelijk' kwamen de volgende antwoorden naar voren: extra bijlessen/opdrachten, extra hulp van familie en het hebben van een instroommentor (een mentor die zich specifiek richt op doorstromers).

Figuur 12. Op welke manier wordt/is uw kind/ben jij geholpen toen hij/zij/jij begon op het havo? Ingevuld door ouders en leerlingen (n = 656).



Leerlingen kregen ook nog andere vormen van extra hulp op de havo. Hierover zeggen ouders en leerlingen het volgende:

*'Mijn dochter heeft zelf om bijles gevraagd.'*

*'Ik heb het idee dat er te weinig aandacht voor was, ook al geeft ze zelf aan het zelf op te lossen. Maar al watertrappeland met een badmeester die aan de kant toekijkt zonder in te grijpen, zal ze nog ondergaan.'*

*'Mijn kind volgt het normale lesprogramma en dat is genoeg.'*

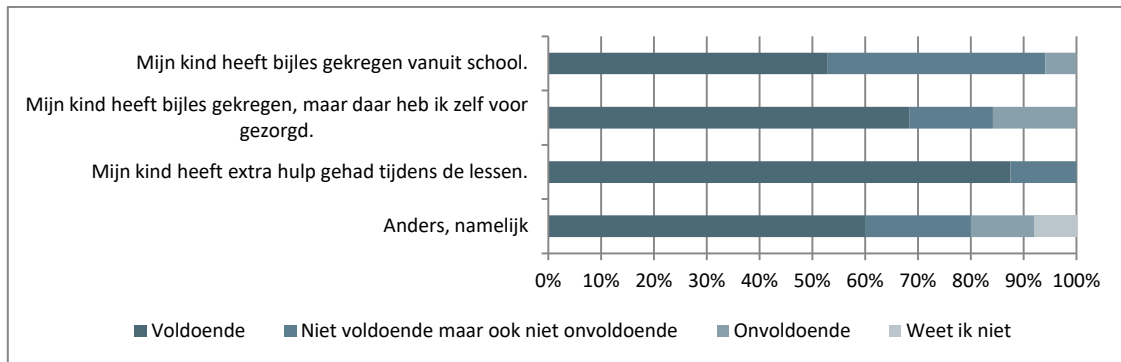
*'Mijn vader kon mij goed helpen met wiskunde en economie, voor de rest was het niet nodig.'*

*'Ik kreeg bij sommige vakken een havo-3 boek om daar ook even in te kijken en bij te komen.'*

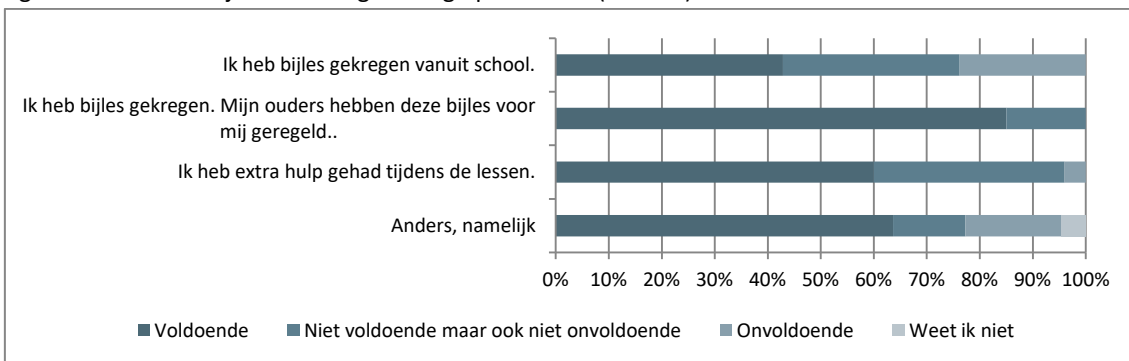
*'Voor een aantal vakken kreeg ik verplicht bijles, terwijl ik dat niet nodig vond. Ik had liever zelf de vakken gekozen waar ik bijles in zou krijgen.'*

Daarnaast hebben we gevraagd wat de ouders en leerlingen vonden van deze hulp, als zij aangegeven hadden hulp te hebben ontvangen. Het overgrote deel van de ouders geeft bij alle stellingen aan dat zij de hulp voldoende vonden. Ditzelfde beeld geldt voor de leerlingen. Ook de ouders en leerlingen die bij de optie 'anders namelijk' andere vormen van begeleiding noemen hebben dit beoordeeld op mate van tevredenheid. Zie hiervoor Figuur 13 voor het beeld van de ouders en Figuur 14 voor het beeld van de leerlingen.

Figuur 13. Wat vond u van de begeleiding van uw kind op het havo ( $n = 183$ )?



Figuur 14. Wat vond je van de begeleiding op het havo ( $n = 141$ )?



## 4.2 Conclusie

### *Ervaringen van ouders en leerlingen*

De ouders en leerlingen zijn iets minder positief over de ontvangen hulp na de overstap in vergelijking met de periode voor de overstap. Al met al heerst er alsnog een tevreden beeld over de periode na de overstap bij de ouders en leerlingen. De leerlingen geven over het algemeen aan goed te zijn geholpen door hun leraren op het havo en staan hiermee iets positiever tegenover de ontvangen hulp dan de ouders. Het niveau, werktempo en zelfstandige werken op het havo wordt niet als te moeilijk ervaren en de leerlingen en ouders geven aan dat zij hetzelfde worden behandeld als andere havo-leerlingen.

## 5 Verbetersuggesties

Aan de ouders en leerlingen hebben wij verbetersuggesties gevraagd met betrekking tot de begeleiding gedurende de perioden voor de overstap en na de overstap naar het havo. Een deel van de ouders en leerlingen geeft aan geen verbetersuggesties te hebben, omdat zij tevreden zijn over hoe het gaat.

### Voor de overstap

Ouders en leerlingen geven de volgende verbetersuggesties met betrekking tot de begeleiding op het vmbo (van meest tot minst genoemd):

- De meeste ouders en leerlingen geven aan dat scholen leerlingen beter moeten voorbereiden zodat het kennisgat niet te groot is. Bijvoorbeeld door middel van extra lessen (bijvoorbeeld in andere/aparte klassen) of de mogelijkheid om in een 7e vak examen te doen.
- Informatie moet eerder en meer worden gegeven;
  - Over de mogelijkheden en wat leerlingen moeten verwachten als zij willen overstappen. Zo hebben leerlingen meer tijd om hard hun best te doen om er te komen en zodat ze weten wat de eisen zijn. Dit kunnen ook meeloopdagen zijn.
  - Over de nieuwe vakken en de vakken die nodig zijn om over te gaan. Deze informatie is al nodig bij het kiezen van vakken zodat het aansluit op het vakkenpakketten op het havo en informatie geven over de nieuwe vakken, wat deze inhouden.
- Scholen moeten leerlingen stimuleren om de overstap te maken en niet ontmoedigen. Zij moeten laten zien dat zij in de leerlingen geloven en hen stimuleren in de overstap.
- Scholen moeten betere begeleiding en extra aandacht van mentor/decaan/docenten geven.
- Scholen moeten beter communiceren over de eisen.
- Scholen moeten meeloopdagen organiseren.
- Scholen moeten doorstromers die nu op het havo zitten naar de vmbo-school laten komen als gastsprekers om leerlingen te laten vertellen over hun ervaring.
- Tot slot geven enkele ouders en leerlingen aan dat de toelatingscriteria versoepeld of afgeschaft moeten worden.

### Na de overstap

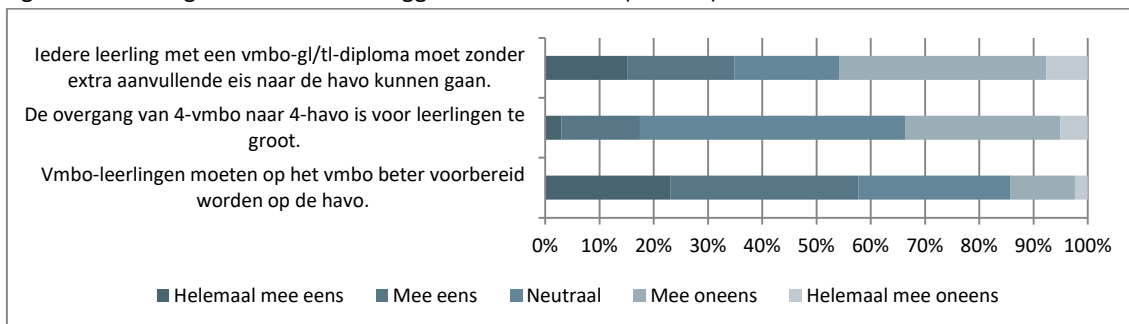
Ouders en leerlingen geven de volgende verbetersuggesties met betrekking tot de begeleiding op het havo (van meest tot minst genoemd):

- De meeste ouders en leerlingen geven aan dat leerlingen meer hulp in de vorm van extra lessen/opdrachten moeten krijgen van leraren of mentoren.
- Er moet betere begeleiding vanuit leerlingen aan leerlingen komen.
- Scholen moeten beter op de hoogte zijn van de (voor)kennis van de vmbo-leerlingen die zij ontvangen.
- Scholen moeten leerlingen beter inlichten zodat ze weten waar ze aan toe zijn en wat ze moeten verwachten als ze op het havo zitten.
- Scholen moeten actie ondernemen wanneer de leerling aan de bel trekt en aangeeft dat het niet goed gaat.
- Scholen moeten hun ELO uitleggen als leerling van andere school komt.
- Scholen moeten (meerdere) gesprekken houden met de nieuwe leerling om te zien hoe het gaat.

Aan ouders en leerlingen zijn stellingen voorgelegd met betrekking tot verbetersuggesties. Figuur 15 laat zien dat ouders vooral oneens zijn met de stelling dat iedere leerling met een vmbo-gl/tl-diploma zonder aanvullende eis naar het havo kan gaan (38% mee oneens, 8% helemaal mee oneens, tegenover 15%

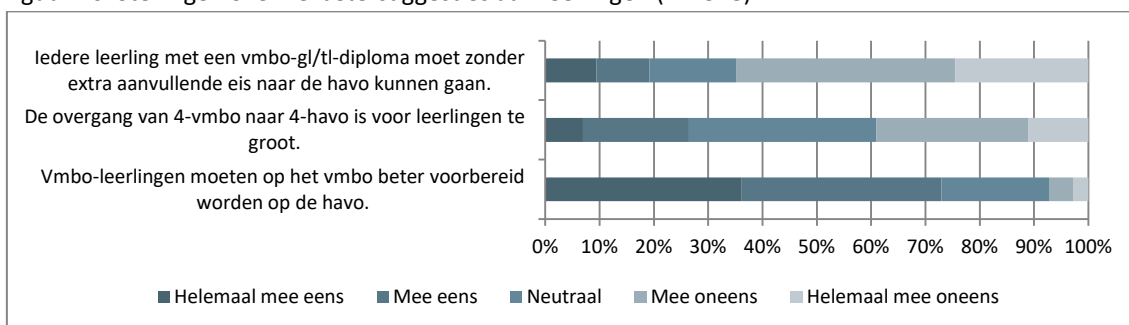
helemaal mee eens, 20% mee eens). De overstap van 4-vmbo naar 4-havo vinden zij niet te groot voor de leerlingen (34%), 49% staat hier neutraal in. De voorbereiding van vmbo-leerlingen op het havo moet beter geeft 58% van de ouders aan.

Figuur 15. Stellingen over verbetersuggesties aan ouders ( $n = 338$ ).



Onder de leerlingen leeft dezelfde mening dat leerlingen niet zonder aanvullende eisen naar het havo moeten kunnen gaan (65%), zie Figuur 16. Ook leerlingen vinden de overgang van 4-vmbo naar 4-havo niet te groot (39%), 35% is neutraal. Dat leerlingen beter voorbereid moeten worden op het havo is het overgrote deel van de leerlingen het mee eens (73%).

Figuur 16. Stellingen over verbetersuggesties aan leerlingen ( $n = 318$ ).





Verbetersuggesties van ouders en leerlingen:

*'Bij vmbo-tl is er meer begeleiding. Deze begeleiding valt weg op de havo, dit is een groot gat. Kinderen hebben het gevoel in de steek te worden gelaten.'*

*'De cijfers in de vmbo carrière leken onvoldoende om aan havo te denken. Dat heeft onze dochter dus ook niet eerder gedaan. Totdat de eindlijst bekend werd..... TIP neem havo ALTIJD als optie mee in de voorbereiding op een vervolgopleiding ook als de scholier daar geen interesse voor toont! Voortschrijdend inzicht doet zich voor.'*

*'Ik wilde al 4 jaar naar havo maar bleef te horen krijgen dat het te zwaar zou zijn. Natuurlijk is dit belangrijk om kinderen erover na te laten denken of ze dit wel echt willen, maar het moet niet ontmoedigend worden.'*

*'Aan leerlingen: houd je stof bij en begin op tijd met leren. Zet je volledig in!'*

*'Aan school: geef leerlingen meer de kans om deze overstap te maken. Veel mensen zullen er de waarde misschien niet van inzien. Stimuleer leerlingen om ervoor te gaan.'*

*'Dat een zevende vak verplicht is, omdat je die extra druk krijgt op de havo. Je bent dan meer voorbereid.'*

*'De leerlingen goed te ondersteunen en begeleiden. Af en toe een gesprek met de leerlingen houden over of het goed met ze gaat en niet alleen naar de cijfers kijken.'*

*'Geef veel informatie en geef deze informatie ook op tijd!'*

*'Het is belangrijk dat je de leerling alvast laat wennen aan de manier waarop er in de havo met de stof om wordt gegaan. Ook zou er meer aandacht besteed moeten worden aan het leren van de stof en goed antwoord geven op vragen.'*

## 6 Conclusies

Deze peiling onder ouders en leerlingen heeft als hoofdvragen: *Hoe wordt de periode voor én na de overstap van vmbo naar havo ervaren door ouders van leerlingen die zijn overgestapt en leerlingen die deze overstap maakten? Wat kan er volgens ouders en leerlingen verbeterd worden aan de overstap van vmbo naar havo?*

Hierbij is dus gekeken naar de volgende onderdelen:

1. Ervaringen periode voor de overstap;
2. Ervaringen periode na de overstap;
3. Verbetersuggesties.

In deze volgorde bespreken wij hieronder de conclusies van deze rapportage.

### ***Ervaringen periode voor de overstap***

De meeste leerlingen wisten in vmbo-4 dat zij de overstap naar het havo wilden maken. Zij zijn veelal via ouders, de mentor of de decaan op de hoogte gebracht van deze mogelijkheid. De reden waarom de meeste leerlingen overstappen naar het havo is omdat zij nog niet weten wat zij willen worden en daarom de keuze uitstellen door naar het havo te gaan of omdat opleidingen op het mbo hen niet aanspreken. Daarnaast wordt genoemd dat het hbo meer opleidingen heeft en betere toekomst mogelijkheden biedt en dat het havo meer uitdaging en verdieping biedt waar de leerlingen behoefte aan hebben.

De informatie vanuit het vmbo, veelal over de mogelijkheid om door te gaan naar het havo en de vakken die daarvoor nodig zijn, komt volgens ouders en leerlingen op tijd. De ouders en leerlingen die vonden dat de informatie te laat kwam, geven aan dat zij een ander vakkenpakket hadden gekozen en langer hadden willen nadenken over de overstap. De leerlingen van dit onderzoek hebben echter allemaal de overstap naar het havo gemaakt en hebben blijkbaar genoeg mogelijkheden gehad het (zelf) te regelen. Het is niet duidelijk of er een groep leerlingen is voor wie de informatie te laat gekomen is en de overstap daardoor niet gemaakt hebben, want deze leerlingen zijn niet benaderd voor dit onderzoek.

Ouders en leerlingen kregen voor de overstap ook informatie vanuit de havo-scholen, veelal in vmbo-4. Ook hierover zijn zij tevreden. Deze informatie ging veelal over de toelatingseisen en de aanmelding. Vanuit vrijwel alle havo-scholen werden toelatingseisen aan de leerling gesteld. De meest genoemde eis was een gemiddeld eindexamencijfer. Voor de meeste leerlingen was dit een 6.8. Verder had de meerderheid van de leerlingen ook een aanbeveling nodig van docenten of de mentor.

Het overgrote deel van de ouders geeft aan dat zij tevreden zijn over het tijdstip van de informatie vanuit vmbo- en havo-scholen. Tegelijkertijd geven ouders en leerlingen bij de open vraag over hulp vanuit vmbo- en havo-scholen aan dat zij nauwelijks tot geen hulp hebben ontvangen. Een onderscheid tussen informatie en hulp moet dus gemaakt worden. Concluderend kan er gesteld worden dat zowel ouders als leerlingen veelal positief zijn over de periode vóór de overstap van het vmbo naar het havo.

### ***Ervaringen periode na de overstap***

Na de overstap zijn de ouders en leerlingen positief, echter lijken zij iets minder positief te zijn in vergelijking met de periode voor de overstap. In de periode na de overstap is er een verschil zichtbaar tussen de tevredenheid over de verkregen informatie en de hulp aan de leerlingen. Ouders en leerlingen zijn meer tevreden over de informatie die zij krijgen na de overstap in vergelijking met de hulp die

geboden wordt na de overstap. Een deel van de ouders en leerlingen geven aan dat er geen tot nauwelijks hulp geboden wordt in deze periode, maar dat dit in sommige gevallen wel wenselijk zou zijn. Daarentegen zijn er ook ouders en leerlingen die aangeven dat zij geen hulp ontvingen maar dit ook niet nodig hebben. Al met al kan er geconcludeerd worden dat als er hulp wordt geboden na de overstap, deze als voldoende wordt ervaren door ouders en leerlingen.

Het niveau, werktempo en zelfstandige werken op het havo wordt niet als te moeilijk ervaren en de leerlingen en ouders geven aan dat zij hetzelfde worden behandeld als andere havo-leerlingen.

### **Verbetersuggesties**

Verschillende verbetersuggesties zijn gegeven door ouders en leerlingen. Hier komt vooral dat voren dat zij meer hulp zouden willen voor de leerlingen (vanuit zowel de vmbo- als havo-scholen. Daarnaast geven ouders en leerlingen aan liever geen doorstroomrecht te willen. Bij de stelling dat iedere leerling met een vmbo-gl/tl-diploma zonder aanvullende eis naar het havo kan gaan geven ouders en leerlingen namelijk beide aan hiermee vooral oneens te zijn. Bij de leerlingen was de meerderheid groter dan bij de ouders. Aanvullend geven ouders en leerlingen aan geen moeite te hebben met de eisen die nu aan de leerlingen worden gesteld.

Concluderend kunnen we stellen dat er een positief en rustig beeld is onder de ouders en leerlingen over hoe zij voorbereid en geholpen worden, hoewel er ruimte is voor verbetering voor de hulp die leerlingen ontvangen.

# Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht

t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80

info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, 25-10-2016

In opdracht van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap



Ministerie van Onderwijs, Cultuur en  
Wetenschap